



RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Kuidas saada kohtunikuks?

Kuidas saada kohtunikuks?

Avaliku konkursi maakohtu, halduskohtu ja ringkonnakohtu vabale kohtunikukohale kuulutab välja justiitsminister väljaandes Ametlikud Teadaanded. Avaldus sooviga kandideerida ning muud dokumendid tuleb esitada Riigikohtu esimehele ühe kuu jooksul konkursiteate ilmunisest.

Kohtunikuks võib nimetada Eesti Vabariigi kodaniku, kes:

- on omandanud akrediteeritud õppekava alusel vähemalt magistrikraadi õigusteaduses või kellel on samaväärsete õpingute läbimise kohta välismaal saadud kõrgharidustunnistus, mida tunnustab välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 6 lõikes 3 nimetatud keskus Eesti Vabariigi haridusseaduse §-s 281 sätestatud korras;
- ei ole omandanud magistrikraadi, kuid on läbinud ülikoolis enne ülikooliseaduse 2003. aasta 10. märtsil jõustunud muudatusi kehtinud korra kohaselt vähemalt akadeemilise kõrghariduse I astme õigusteaduses akrediteeritud neljaastase nominaalkestusega õppekava alusel või enne Eesti Vabariigi haridusseaduse jõustumist kehtinud korra kohaselt vähemalt akadeemilise kõrghariduse I astme õigusteaduses viieastase nominaalkestusega õppekava alusel;
- oskab eesti keelt kõrgtasemel;
- on kõrgete kõlbeliste omadustega;
- on kohtunikutööks vajalike võimete ja isikuomadustega.

Kohtunikuks ei või nimetada isikut:

- kes on süüdi mõistetud kuriteo toimepanemise eest;
- kes on kohtuniku-, notari-, vandetõlgi või kohtutäituri ametist tagandatud;
- kes on advokatuurist välja heidetud;
- kes on avalikust teenistusest vabastatud distsiplinaarsüüteo eest;
- kes on pankrotivõlgnik;
- kelle audiitori kutsetegevus on lõpetatud, välja arvatud lõpetamine audiitori avalduse alusel;
- kellelt on patendivoliniku kutse ära võetud, välja arvatud kutse äravõtmine patendivoliniku avalduse alusel.

Kohtnikuametil on kitsendused. Näiteks ei või kohtunik väljaspool kohtnikuametit töötada mujal kui õppe- või teadustööl ning oma ametivälisest töötamisest peab kohtunik teatama kohtu esimehele. Kohtunik ei või olla Riigikogu liige, valla- või linnavolikogu liige ega erakonna liige.

Maa- või halduskohtu ning ringkonnakohtu kohtunikukoha taotleja peab olema sooritanud kohtunikueksami. Seejuures peavad esimese astme kohtunikuks pürgijad lisaks olema läbinud kohtuniku ettevalmistusteenistuse (või olema sellest vabastatud) ja teise astme kohtunikuks nimetatakse üksnes kogenud ja tunnustatud jurist.

Konkursi vabale kohtunikukandidaadi kohale ehk kohtuniku ettevalmistusteenistusse kuulutab välja justiitsminister väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kandidateerimisavaldus ning muud dokumendid tuleb esitada justiitsministrile ühe kuu jooksul konkursiteate ilmumisest. Kohtunikukandidaadiks võib nimetada isiku, kes vastab kohtunikule esitatavatele nõuetele. Konkursil osalejad läbivad õiguslaste teadmiste kontrolli ja vestluse.

Kohtunikueksamit ja kohtunikukandidaadiks pürgijate **õiguslaste teadmiste kontrolli** ning **vestlusi** kandidateerijate isikomaduste hindamiseks korraldab kohtunikueksami komisjon, lähtudes kohtunikueksami programmist.

Komisjon määrab kindlaks kohtunikueksami toimumise aja ja koha ja teavitab sellest konkursil osalejaid.

Kohtunikueksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast. Kohtunikueksami kirjalik osa seisneb kohtulahendite koostamises etteantud kohtuasja materjalide põhjal, seejuures on lubatud kasutada kõiki õigusakte ja kohtulahendite avalikuks kasutamiseks mõeldud andmebaase. Kohtunikueksami suulises osas vastavad kohtuniku kohale kandidateerijad küsimustele kohtumenetlustest ning menetluse juhtimisest, samuti küsimustele, mis keskenduvad kohtuniku ja kohtu positsioonile riigiaparaadis ning ühiskonnas tervikuna, sealhulgas kohtunikueetika ja -filosoofia ning ametialase sõltumatuse tagamise probleemidele. Komisjoni äranägemisel võivad küsimused puudutada ka eelnevalt testitud õigusharusid ning õiguse üldküsimusi. Nii kohtunikueksami kirjalikus kui ka suulises osas on maksimaalne võimalik hinne 10 punkti. Eksami sooritamiseks on vajalik saavutada vähemalt viis punkti nii ühes kui teises.

Kohtunikueksami sooritanud peavad läbima julgeolekukontrolli, mida teostab Kaitsepolitseiamet, ning isikumuaduste hindamise vestluse kohtunikueksami komisjonis.

Vestluse järel esitab komisjon andmed ja materjalid kohtuniku vabale ametikohale kandidateerijate kohta Riigikohtu üldkogule. Mittekohtunist kandidateerijate osas esitab komisjon Riigikohtu üldkogule ka eksamitulemused ja komisjoni eelistuse. Eelistuse kujundamisel arvestab komisjon kohtunikueksami, julgeolekukontrolli ja isikumuaduste sobivuse vestluse tulemusi, samuti muid olulisi andmeid.

Esimese ja teise astme kohtuniku nimetab ametisse Vabariigi President Riigikohtu üldkogu ettepanekul. Mitme kandidaadi korral teeb valiku üldkogu. Riigikohtu üldkogu kuulab enne ametisse nimetamise ettepaneku tegemist ära selle kohtu üldkogu arvamuse, kuhu isik kandidateerib. Riigikohtu kohtuniku nimetab ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul, seejuures kuulab Riigikohtu esimees eelnevalt ära Riigikohtu üldkogu arvamuse. Riigikohtu kohtunikuks võib nimetada isiku, kes on kogenud ja tunnustatud jurist. Vabast riigikohtuniku kohast teatab Riigikohtu esimees.

Kohtunikukandidaadi nimetab ametisse kohtu esimees kohtunikueksami komisjoni ettepanekul. Komisjon viib eelnevalt läbi konkursil osalejate õiguslaste teadmiste kontrolli ja vestluse. Teadmiste kontroll koosneb kahest osast – valikvastustega testist ning kaasusülesannete esseevormis lahendamisest. Teadmiste kontrollil on maksimaalne võimalik tulemus 50 punkti, teadmiste kontroll loetakse sooritatuks, kui valikvastustega testis saavutab kandidateerija vähemalt tulemus 10 punkti ja kaasusülesannete puhul vähemalt tulemus 15 punkti.

Teadmiste kontrolli sooritanud kutsutakse vestlusele. Teadmiste kontrolli ja vestluse aja ning koha määrab kindlaks ja teavitab sellest kandidateerijaid kohtunikueksami komisjon.

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/kuidas-saada-kohtunikuks>